

INSTRUMENTY FINANSOWE

“

Ponadto w 2014 roku została opracowana i przyjęta przez Zarząd Grupy „Polityka Zarządzania Ryzykiem Finansowym (Walutowym i Stopy Procentowej)”.

Ryzyko finansowe, na które narażona jest Grupa Azoty obejmuje ryzyka: kredytowe, płynności oraz rynkowe (obejmujące przede wszystkim ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej). Ryzyka te powstają w normalnym toku działalności Grupy. Celem zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Azoty jest zminimalizowanie wpływu czynników rynkowych, takich jak kursy walutowe i stopy procentowe, na zatwierdzone w budżecie grupy kapitałowej na dany rok podstawowe parametry finansowe (wynik finansowy, wielkość przepływów pieniężnych) z wykorzystaniem hedgingu naturalnego i instrumentów pochodnych.

W Jednostce Dominującej obowiązywała w 2014 roku procedura zarządzania ryzykiem walutowym, przyjęta również we wszystkich kluczowych spółkach Grupy, w których to ryzyko występuje.

Ponadto w 2014 roku została opracowana i przyjęta przez Zarząd Grupy „Polityka Zarządzania Ryzykiem Finansowym (Walutowym i Stopy Procentowej)”.

RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko poniesienia przez Grupę strat finansowych na skutek niewypełnienia przez klienta lub kontrahenta będącego stroną instrumentu finansowego swoich kontraktowych zobowiązań.

Ryzyko kredytowe w Grupie dotyczy głównie należności z tytułu dostaw i usług, krótkoterminowych lokat bankowych oraz środków na rachunku objętych cash-poolingiem.

Uwzględniając obowiązujące w Grupie procedury oraz zdywersyfikowany portfel klientów ocenia się, że koncentracja ryzyka kredytowego nie jest znacząca. Część posiadanych nadwyżek środków pieniężnych spółek z Grupy (wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku – 122 363 tys. zł) jest objęta usługą cash-poolingu wirtualnego powiązaną z kredytem w rachunku bieżącym udzielonym Grupie Azoty przez PKO BP S.A., co pozwala na optymalizowanie kosztów i przychodów odsetkowych Grupy, przy jednoczesnym ograniczeniu jej ryzyka kredytowego. Pozostałe nadwyżki finansowe utrzymywane są głównie na zdywersyfikowanych lokatach krótkoterminowych w bankach o wysokiej wiarygodności i bezpiecznych współczynnikach wypłacalności.

Należności Grupy Azoty z tytułu dostaw i usług, stanowiące ponad 59 % łącznych należności z tytułu dostaw i usług Grupy od jednostek niepowiązanych, są objęte ochroną w ramach polis ubezpieczenia kredytu kupieckiego wystawionych przez Korporację Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych, Atradius Credit Insurance N.V. oraz Euler Hermes, które ograniczają ryzyko kredytowe do poziomu udziału własnego w szkodzie (5 % do 10 % wartości ubezpieczonych należności). Polisy te zapewniają bieżący monitoring sytuacji finansowej kontrahentów oraz ich windykację w uzasadnionych przypadkach, natomiast z chwilą faktycznej lub prawnej niewypłacalności kontrahenta, wypłatę odszkodowania w wysokości od 90 % do 95 % kwoty należności objętych ubezpieczeniem.

Ponadto ponad 14 % należności z tytułu dostaw i usług Grupy Azoty od jednostek niepowiązanych, jest zabezpieczone akredytywami, gwarancjami, które są wyłączone z ubezpieczenia.

Grupa Azoty prowadzi jednolitą politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, dokonując bieżącej oceny i kontroli zdolności kredytowej odbiorców wraz z ich stałym monitoringiem, wykorzystując do tego raporty wywiadowni gospodarczych, rejestry dłużników oraz historię kredytową.

Grupa Azoty udziela ponadto odroczonego terminu płatności do wartości rynkowej ustanowionej przez kontrahentów

zabezpieczenia, co dotyczy przede wszystkim kontrahentów krajowych z segmentu nawozów.

Kontrahenci, w stosunku do których Grupa nie posiada pozytywnej historii współpracy lub sprzedaż następuje sporadycznie, a nie jest możliwe uzyskanie dla nich ubezpieczonego limitu kredytowego, dokonują zakupów w formie przedpłaty. Natomiast limit kredytu kupieckiego jest przyznawany kontrahentom w pierwszej kolejności na podstawie decyzji towarzystwa ubezpieczeniowego oraz uzupełniająco w oparciu o pozytywną historię współpracy i zdolność kredytową, określaną na podstawie raportów wywiadowni gospodarczych, sprawozdań finansowych oraz historii płatniczej klienta.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe zdefiniowana jest jako całość nierozliczonych należności, które są na bieżąco monitorowane przez wewnętrzne służby finansowe Grupy (indywidualnie w stosunku do każdego klienta), a w przypadku należności objętych ubezpieczeniem, równocześnie przez analityków ryzyka kredytowego towarzystw ubezpieczeniowych. Uwzględniając obowiązujące w Grupie procedury oraz zdywersyfikowany portfel klientów ocenia się, że koncentracja ryzyka kredytowego nie jest znacząca.

Około 54 % salda to należności Grupy Azoty od klientów mających siedzibę poza Polską, natomiast pozostałe 46 % to należności z tytułu dostaw i usług od odbiorców krajowych.

Obroty Grupy Azoty koncentrują się w czterech głównych segmentach, związanych z profilem działalności. Największy udział w należnościach z tytułu dostaw i usług Grupy mają należności odbiorców z Segmentu Nawozów – Agro 35,6 %, a następnie kolejno z Segmentu Tworzyw – 27,3 %, z Segmentu Chemia – 26,7 %, z Segmentu Pozostałe – 8,2 % oraz z Segmentu Energetyka – 2,2 %. W segmentach Tworzyw oraz Chemii przeważają odbiorcy zagraniczni, do których sprzedaż odbywa się z odroczonym terminem płatności, w większości w ramach ubezpieczonych limitów kredytowych, a w pozostałych przypadkach w ramach otwartych akredytów i gwarancji. Natomiast w grupie odbiorców z Segmentu Nawozów - Agro przeważają odbiorcy krajowi, do których sprzedaż w przypadku kontrahentów o sprawdzonej wiarygodności kredytowej, odbywa się z odroczonym terminem płatności w ramach ubezpieczonych limitów kredytowych, a w pozostałych przypadkach w formie przedpłat.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I LOKATY

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty są lokowane w bankach o wysokiej wiarygodności finansowej, których współczynniki wypłacalności są utrzymywane na bezpiecznym poziomie.

RYZIKO PŁYNNOŚCI FINANSOWEJ

Ryzyko utraty płynności finansowej jest to ryzyko wystąpienia braku możliwości spłaty przez Grupę jej zobowiązań finansowych w momencie ich wymagalności. Działania mające na celu ograniczenie przedmiotowego ryzyka obejmują właściwe zarządzanie płynnością finansową, realizowane są poprzez poprawną ocenę poziomu zasobów środków pieniężnych w oparciu o plany przepływów środków pieniężnych w różnych horyzontach czasowych.

Jednostka Dominująca optymalizuje zarządzanie nadwyżkami środków finansowych przy wykorzystaniu usługi cash-poolingu, pożyczek odnawialnych oraz polityki dywidendowej w ramach spółek z Grupy, dlatego ryzyko utraty płynności jest bardzo niskie, a ponadto zarządza wolnym limitem kredytu w rachunku bieżącym dla spółek z Grupy i posiada wolne limity faktoringowe i dyskontowe, dodatkowo ograniczające to ryzyko. W 2014 roku w Grupie nie występowały naruszenia w terminach spłat zobowiązań lub innych warunków zobowiązań, które mogłyby skutkować żądaniem wcześniejszej spłaty tych zobowiązań.

RYZIKO RYNKOWE

RYZIKO KURSOWE

Ryzyko kursowe Grupy Azoty związane jest z transakcjami rozliczanymi przez Grupę w walutach obcych, obejmującymi około 1/2 przychodów oraz około 1/3 jej kosztów. Wahania kursowe mają wpływ na wielkość przychodów ze sprzedaży i koszty zakupu surowców. Umocnienie waluty krajowej ma negatywny wpływ na rentowność eksportu oraz sprzedaż krajową denominowaną w walutach obcych, a z kolei osłabienie waluty krajowej ma wpływ pozytywny na w/w rentowność. Zmiany przychodów z eksportu oraz ze sprzedaży krajowej wycenianej na bazie notowań rynkowych, spowodowane wahaniami kursowymi, częściowo są kompensowane poprzez zmiany kosztów importu surowcowego, zmniejszając w dużej mierze ekspozycję Grupy Azoty na ryzyko zmian kursów walutowych.

Grupa ogranicza istniejące ryzyko wynikające z ekspozycji walutowej netto poprzez stosowanie wybranych instrumentów i działań związanych z zabezpieczeniem przed ryzykiem kursowym w oparciu o bieżącą i planowaną ekspozycję walutową netto. Grupa wykorzystywała do zabezpieczenia pozycji walutowej w okresie sprawozdawczym w pierwszej kolejności hedging naturalny,

transakcje faktoringu i dyskonta wierzytelności walutowych oraz transakcje terminowe forward zawierane do poziomu 50 % pozostałej ekspozycji walutowej.

Zgodnie z nową „Polityką Zarządzania Ryzykiem Finansowym (Walutowym i Stopy Procentowej)”, Grupa Azoty może zawierać transakcje zabezpieczające w horyzoncie do 24 miesięcy (jeżeli skutkuje to ograniczeniem niekorzystnego wpływu zmian kursów walutowych na przepływy pieniężne oraz możliwe będzie zabezpieczenie kursu wymiany EUR lub USD na PLN powyżej planowanego kursu budżetowego) oraz w horyzoncie do 3 miesięcy (jeżeli możliwe będzie zabezpieczenie kursu po jakim zrealizowano sprzedaż w walucie, jednak poniżej kursu budżetowego).

Zawarcie walutowych transakcji zabezpieczających w horyzoncie czasowym powyżej 24 miesięcy lub wykraczających poza zasady określone w Polityce Zarządzania Ryzykiem Finansowym wymaga akceptacji Zarządu na podstawie rekomendacji Komitetu Finansów.

RYZYKO STÓP PROCENTOWYCH

Ekspozycja Grupy Azoty na zmiany stóp procentowych dotyczy głównie kredytów bankowych i pożyczek oraz leasingu - opartych na zmiennej stopie procentowej bazującej na WIBOR + marża oraz odpowiednio EURIBOR + marża w przypadku kredytów i faktoringu w EUR oraz LIBOR + marża w przypadku kredytu w USD, a ponadto środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych i aktywów finansowych, których oprocentowanie jest ustalane w oparciu o wyżej wskazane stopy rynkowe. Grupa nie zabezpiecza ryzyka zmian stopy procentowej.

Działania dotyczące ograniczenia ryzyka zmian stóp procentowych obejmują bieżące monitorowanie sytuacji na rynku pieniężnym. Występujące w 2014 roku nadwyżki środków finansowych Grupy Azoty były w większości objęte usługą cash-poolingu wirtualnego i oprocentowane według stopy WIBOR 1M, a w pozostałej części krótkoterminowymi lokatami bankowymi oprocentowanymi według stóp rynkowych, na podstawie kwotowań rynkowych z dnia ich zawarcia.

W okresie objętym sprawozdaniem obserwowano stabilizację poziomu stóp rynkowych WIBID oraz WIBOR w I połowie 2014 roku, a następnie ich ponowny spadek w II półroczu 2014 roku, wynikający z decyzji o obniżce stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej. Obniżka stóp procentowych związana była z utrzymywaniem się zjawisk deflacyjnych i zahamowaniem tempa wzrostu PKB, co miało korzystny wpływ na obniżenie średniego oprocentowania kredytów i pożyczek Grupy Azoty w roku 2014, ograniczając tym samym poziom kosztów odsetkowych ponoszonych od zobowiązań finansowych Grupy.

Oferowane oprocentowanie lokat bankowych dla Grupy kształtowało się proporcjonalnie do średniego oprocentowania zobowiązań finansowych opartych o zmienną stopę procentową.

RYZYKO ZMIAN CEN SUROWCÓW, WYROBÓW, USŁUG

W celu ograniczenia ryzyka w tym zakresie podejmowane są działania, mających na celu zawieranie w kontraktach sprzedaży zapisów „symetrycznych” do zawartych w kontraktach zaopatrzenia (np. zapisy odwołujące się do notowań ICIS-LOR).

WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Poniżej przedstawiono szczegóły dotyczące wartości godziwych instrumentów finansowych, dla których jest możliwe ich oszacowanie:

- › środki pieniężne i ich ekwiwalenty, krótkoterminowe depozyty bankowe oraz krótkoterminowe kredyty bankowe. Wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na szybką zapadalność tych instrumentów,
- › należności handlowe, pozostałe należności, zobowiązania handlowe. Wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na ich krótkoterminowy charakter,
- › długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe. Wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest zbliżona do ich wartości godziwej z uwagi na ich zmienny charakter oprocentowania,
- › instrumenty pochodne walutowe. Wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest równa ich wartości godziwej,
- › aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Wartość bilansowa wyżej wymienionych instrumentów jest równa ich wartości godziwej.

W Grupie Azoty nie wystąpiły w 2014 roku instrumenty, dla których wartość początkowa z transakcji różniłaby się od jej wartości godziwej na ten dzień przy użyciu stosowanej techniki wyceny.

INSTRUMENTY POCHODNE

WALUTOWE INSTRUMENTY POCHODNE

Według stanu na dzień 31 grudnia 2014 roku wartość nominalna otwartych instrumentów pochodnych na sprzedaż waluty (forwardy) Grupy Azoty wynosiła łącznie 28 750 tys. EUR (z terminami zapadalności: na styczeń 2015 roku – 4 750 tys. EUR, luty i marzec 2015 roku - po 5,5 mln EUR, kwiecień 2015 roku – 5 mln EUR, maj 2015 roku – 3,5 mln EUR, czerwiec 2015 roku – 1,5 mln EUR oraz lipiec, sierpień i wrzesień 2015 roku – po 1 mln EUR) oraz na styczeń 2015 roku – 1 515 tys. USD, luty 2015 roku – 1 610 tys. USD, marzec 2015 roku – 1 630 tys. USD, kwiecień i maj 2015 roku – po 700 tys. USD oraz czerwiec 2015 roku – 600 tys. USD.

Grupa wycenia instrumenty pochodne do wartości godziwej, bazując na wycenach dokonywanych przez banki, z którymi współpracuje oraz wykorzystując dane pochodzące z elektronicznych serwisów informacyjnych. Transakcje są zawierane wyłącznie z wiarygodnymi bankami w ramach umów ramowych. Wszystkie zawarte transakcje mają odzwierciedlenie w transakcjach fizycznych wynikających z walutowych przepływów pieniężnych. Walutowe transakcje terminowe i pochodne zawierane są zgodnie z walutową ekspozycją netto Grupy Azoty i mają na celu ograniczenie wpływu na wynik finansowy zmienności kursu walutowego.

Grupa Azoty wycenia kontrakty futures na prawa do emisji do wartości godziwej, bazując na wycenach dokonywanych przez banki, z którymi współpracuje oraz wykorzystując dane pochodzące z elektronicznych serwisów informacyjnych. Transakcje są zawierane z wiarygodnymi bankami w ramach umów ramowych. Wszystkie zawarte transakcje mają odzwierciedlenie w transakcjach fizycznych wynikających z faktycznej emisji gazów cieplarnianych w roku 2014. Kontrakty futures na prawa do emisji zawierane są zgodnie z ekspozycją Grupy Azoty w zakresie niedoboru uprawnień do emisji (EUA) i mają na celu ograniczenie wpływu na wynik finansowy zmienności ceny rynkowej tych uprawnień.

WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW POCHODNYCH

Wycena otwartych kontraktów walutowych forward na dzień 31 grudnia 2014 roku wynosiła (1 134) tys. zł i została ujęta jako pozostałe zobowiązania finansowe (na dzień 31 grudnia 2013 roku: 782 tys. zł, ujęta jako pozostałe aktywa finansowe). Dodatkowo wycena kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji CO2 wynosiła 4 757 tys. zł i została ujęta jako pozostałe aktywa finansowe.

Dla transakcji tych nie wyznaczono powiązań zabezpieczających.